

TUSSEN NEW YORK EN GENÈVE: VN-KRONIEK Januari tot februari 2026

Bram Burger & Oscar Feen *

Samenvatting | Deze kroniek beschrijft de gebeurtenissen in de diverse mensenrechtenorganen van de Verenigde Naties (VN) en belangrijke gerelateerde onderwerpen van januari tot en met februari 2026. In deze kroniek is er in het bijzonder aandacht voor de ontwikkelingen in Venezuela, Gaza/Israël, die als eerste aan bod komen in de kroniek. Na de Veiligheidsraad en de Mensenrechtenraad, die beiden onder andere kort de situatie in Iran tot eind februari bespreken, komen ook de gespecialiseerde Comités aan bod die toezien op de naleving van de verschillende VN-mensenrechtenverdragen.

DOI | 10.54195/NTM.27161

   Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

Liquiditeitscrisis

De liquiditeitscrisis van de VN, reeds aangehaald in voorgaande kronieken als een existentiële uitdaging voor de organisatie, wordt alleen maar erger. VN-secretaris-generaal Ant  nio Guterres heeft in een nieuwe brief nogmaals benadrukt dat de Verenigde Naties het echte risico loopt op een ‘dreigende financiële ineenstorting’ doordat lidstaten hun contributies niet betalen. Hij benadrukte dat ofwel alle lidstaten hun betalingsverplichtingen volledig en op tijd nakomen, ofwel de lidstaten de financiële regels grondig moeten herzien om een dreigende financiële ineenstorting te voorkomen.¹ De gevolgen hiervan zijn merkbaar in alle VN-verdragsorganen; het VN-Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten heeft opgemerkt dat als gevolg van de liquiditeitscrisis in 2025 meer dan 30 procent van de vergadertijd verloren ging, met een verwachte 40 procent in 2026, en dat dit samenging met een voortdurende daling van het aantal ingediende rapportages van de verdragsluitende staten.² Momenteel is er nog geen bevestiging van de tweede zitting van dit jaar voor alle verdragsorganen, en in sommige gevallen zelfs geen bevestiging van een eerste zitting.³

Venezuela

Voor het internationale recht begon 2026 op onzekere voet, toen de Verenigde Staten op 3 januari een ‘militaire actie ondernamen in de Bolivariaanse Republiek van Venezuela’, waaronder een grootschalige aanval op Venezuela en heeft de Verenigde Staten unilateraal president Maduro

■ B. Burger rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden en een LL.M in International Human Rights & Environmental Law aan de University of New South Wales; O. Feen is doctorandus in internationaal ruimterecht aan de Katholieke Universiteit Leuven en rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden. Beide auteurs schrijven deze bijdrage op persoonlijke titel.

1 ‘UN risks ‘imminent financial collapse’, secretary general warns’, *BBC* 31 januari 2026.

2 ‘Committee on Economic, Social and Cultural Rights Opens Seventy-Ninth Session’, *CESCR* 9 februari 2026.

3 ‘Committee on Economic, Social and Cultural Rights Opens Seventy-Ninth Session’, *CESCR* 9 februari 2026.

en zijn vrouw Cilia Flores met geweld uit hun macht gezet en hen overgebracht naar een detentiecentrum in New York.

De reacties hierop waren gemengd. Deskundigen bestempelden de actie als een schending van het internationaal recht, waaronder het Handvest van de VN. De actie ondermijnde de wereldorde, en wordt gebruikt als een nieuw voorbeeld van het falen van de Veiligheidsraad om te reageren op bedreigingen voor de internationale vrede en veiligheid.⁴ In reactie hierop hield de Veiligheidsraad op 5 januari een spoedvergadering op verzoek van Colombia, die de Groep van Latijns-Amerika en het Caribisch gebied vertegenwoordigde, maar dit leidde niet tot enige voorstellen voor een resolutie of vergadering van de Raad.⁵ Tijdens de openbare vergadering van de Veiligheidsraad betoogden sommige delegaties dat de actie uitzonderlijk en gerechtvaardigd was, terwijl anderen waarschuwden dat dit het risico met zich meebrengt dat unilateraal geweld genormaliseerd wordt en de soevereiniteit van staten uitgehold wordt.⁶ China en Rusland hebben de VS scherp bekritiseerd vanwege de schending van het VN-Handvest, terwijl de EU- en Afrikaanse leden terughoudender waren en opriepen tot algemene de-escalatie.⁷ Analisten constateerden dat de Franse reactie de meest kritisch was van de historische bondgenoten van de VS. De Fransen verklaarden namelijk dat de 'operatie in strijd was met de beginselen van vreedzame beslechting van geschillen en het niet-gebruiken van geweld'.⁸ Het is interessant om een vergelijking te maken met een historisch precedent uit december 1989, toen de Amerikanen de generaal Manuel Noriega, de *de facto* leider van Panama, uit zijn macht zetten. Destijds werd een ontwerp-resolutie verspreid waarin de acties van de VS een 'flagrante schending van het internationaal recht' werden genoemd.⁹ Deze resolutie werd echter geveto'd door de VS en zelfs door Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, de laatste keer dat beide Europese staten hun veto gebruikten in de Veiligheidsraad.¹⁰

Gaza/Israël

Als vervolg op het Gaza-plan van president Trump, ook besproken in de vorige Kroniek (51.1), zijn de VN-Veiligheidsraad en de Board of Peace (BoP) bijeengekomen om de volgende stappen te bespreken in Gaza.¹¹

Rosemary DiCarlo, VN ondersecretaris-generaal voor politieke aangelegenheden en vredesopbouw, verklaarde ter voorbereiding aan de vergadering dat 'ondanks het staakt-het-vuren er nog steeds geen vrede heerst in Gaza', aangezien het Israëlische leger zijn aanvallen op de

4 'The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

5 'The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

6 'UN Security Council divided as Venezuela crisis deepens', *Veiligheidsraad* 6 januari 2026.

7 The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

8 The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

9 The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

10 The Security Council's Muted Response to the Venezuela Crisis', *Security Council Report* 1 februari 2026.

11 'U.N. Security Council Meets on Gaza, a Day Before Board of Peace Gathering', *The New York Times* 18 februari 2026.

Gazastrook heeft geïntensiveerd en de situatie in de bezette West Bank ‘snel verslechtert’.¹² Ze benadrukte dat de wereld ‘getuige is van de geleidelijke feitelijke annexatie van de West Bank, terwijl unilaterale stappen van Israël het landschap gestaag veranderen’.¹³ De vertegenwoordigers van de Palestijnse Autoriteit benadrukten nogmaals dat ‘de tweestatenoplossing niet mag uitmonden in een “tweestatenillusie” en dat de bezetting moet worden beëindigd om de Palestijnse staat te redden’. In reactie hierop verklaarde Gideon Saar, minister van Buitenlandse Zaken van Israël, dat ‘er simpelweg nooit een Palestijnse staat is geweest’, waarbij hij herinnerde aan de Balfour-verklaring van 1917 en het ‘Britse mandaat’.¹⁴

Vervolgens kwam de BoP op 18 februari voor het eerst bijeen. Pakistan is het enige lid van de Veiligheidsraad dat het verzoek om toe te treden direct had aanvaard.¹⁵ Andere bondgenoten van de VS in de Veiligheidsraad hebben de uitnodiging afgewezen vanwege hun vraagtekens bij de inclusie door de VS van bepaalde autocratische staten in de BoP. Verder vinden sommige landen dat de VS het mandaat van de BoP wil uitbreiden als rivaal van de VN en de Veiligheidsraad.¹⁶ Er is opgemerkt dat VN-secretaris-generaal António Guterres tot nu toe niet was uitgenodigd voor de vergaderingen van de BoP en dat Trump tijdens de eerste vergadering suggereerde dat de BoP de VN zou controleren.¹⁷ De VS hebben een eerste bedrag van 10 miljard toegezegd om de BoP te ondersteunen, samen met 7 miljard van een klein aantal staten.¹⁸

VN-Veiligheidsraad

In januari en februari werd de Raad geleid door respectievelijk Somalië en het Verenigd Koninkrijk. De focus van de Veiligheidsraad was een weerspiegeling van de huidige en langdurige instabiliteit in de wereld, aangezien februari het vierde jaar markeerde van de grootschalige invasie van Oekraïne door Rusland en het daaruit voortvloeiende gewapende conflict.¹⁹ VN-secretaris-generaal Guterres en de ondersecretaris-generaal voor politieke aangelegenheden en vredesopbouw informeerden de Raad onder meer over drie conflicten waarin mensenrechten op grootschalige wijze worden geschonden. Ten eerste riepen zij op tot een onvoorwaardelijk staakt-het-vuren in Oekraïne, gezien de catastrofale menselijke tol.²⁰

12 ‘Window for Peace in Gaza Not Indefinite, Speakers Stress, Urging Security Council to Consolidate Ceasefire, Ease ‘Profound’ Suffering of Palestinians’, *Veiligheidsraad 10108th Meeting SC/16299* 18 februari 2026.

13 ‘Window for Peace in Gaza Not Indefinite, Speakers Stress, Urging Security Council to Consolidate Ceasefire, Ease ‘Profound’ Suffering of Palestinians’, *Veiligheidsraad 10108th Meeting SC/16299* 18 februari 2026.

14 ‘Window for Peace in Gaza Not Indefinite, Speakers Stress, Urging Security Council to Consolidate Ceasefire, Ease ‘Profound’ Suffering of Palestinians’, *Veiligheidsraad 10108th Meeting SC/16299* 18 februari 2026.

15 ‘UN Security Council members blast Israel’s West Bank plans on eve of Trump’s Board of Peace meeting’, *APNews* 9 februari 2026.

16 ‘UN Security Council members blast Israel’s West Bank plans on eve of Trump’s Board of Peace meeting’, *APNews* 9 februari 2026; ‘Five Key Takeaways From Trump’s First Gaza Board of Peace Meeting’, *Time* 20 februari 2026.

17 ‘UN Security Council members blast Israel’s West Bank plans on eve of Trump’s Board of Peace meeting’, *APNews* 9 februari 2026; ‘Five Key Takeaways From Trump’s First Gaza Board of Peace Meeting’, *Time* 20 februari 2026.

18 Five Key Takeaways From Trump’s First Gaza Board of Peace Meeting’, *Time* 20 februari 2026.

19 ‘Time for Full, Unconditional Ceasefire in Ukraine, Secretary-General Tells Security Council, Calls for Diplomacy to Save Lives, Achieve Just Peace’, *Veiligheidsraad SG/SM/23028*, 24 februari 2026.

20 ‘Time for Full, Unconditional Ceasefire in Ukraine, Secretary-General Tells Security Council, Calls for Diplomacy to Save Lives, Achieve Just Peace’, *Veiligheidsraad SG/SM/23028*, 24 februari 2026.

Ten tweede spraken zij over de burgeroorlog in Soedan als ‘ontstellend geweld en onvoorstelbaar leed’. Ze wezen ook op het rapport van de onafhankelijke internationale onderzoekscommissie voor Soedan. Hierin worden de wreedheden die eind oktober 2025 door de Rapid Support Forces in en rond El Fasher zijn begaan omschreven als ‘aanwijzingen voor een genocidale koers’.²¹ Over Soedan zei Hala Alkarib, regionaal directeur van het Strategic Initiative for Women in the Horn of Africa, dat dit de derde keer was dat zij verslag deed van het gruwelijke seksuele geweld tegen vrouwen en meisjes, en dat de situatie alleen maar erger is geworden. Zij stelde verder dat dit ‘niet alleen een aanklacht is tegen de strijdende partijen, maar ook tegen het onvermogen van de Raad om het bloedvergieten te stoppen’.²²

Ten derde stond, zoals eerder besproken, de situatie in Gaza op de agenda. Februari 2026 eindigde met Amerikaanse en Israëlsche aanvallen op de Islamitische Republiek Iran (hierna: Iran), waarmee zij openlijk een lange termijn oorlog verklaarden aan het Iraanse regime.²³ Tijdens de spoedvergadering zei Israël dat haar acties gerechtvaardigd waren als reactie op een ‘existentiële dreiging’ en beklemtoonde dat het ‘uit noodzaak handelde, omdat het regime geen redelijk alternatief liet’.²⁴ De Iraanse ambassadeur zei dat de oorlog tegen Iran in strijd is met het VN-Handvest en het internationaal recht, en beweerde dat de acties van de VS en Israël aan geen van de criteria voor rechtmatige zelfverdediging en het gebruik van geweld voldoen. De secretaris-generaal van de VN benadrukt dat staten moeten samenwerken om ‘de regio en onze wereld terug te halen van de afgrond’.²⁵

VN-Mensenrechtenraad

9e speciale sessie

De 39e speciale sessie van de Mensenrechtenraad (hierna: Raad) vond plaats op vrijdag 23 januari 2026. Deze sessie was gewijd aan de verslechterende mensenrechtensituatie in Iran. Sinds 28 december 2025 woedden er wederom hevige protesten tegen het repressieve regime, deze keer met als directe aanleiding de scherpe daling van de Iraanse munt.²⁶ Mensen in het hele land ‘eisten fundamentele veranderingen en een politiek systeem dat mensenrechten en waardigheid respecteert’ na decennia van onderdrukking. Het regime reageerde deze keer met ongeëvenaard dodelijk geweld en het afsluiten van alle internettoegang tussen 8 en 27 januari.²⁷ Iets meer dan drie jaar geleden, op 24 november 2022, hield de Raad de 35e speciale sessie over de

21 ‘Entering Fourth Year, Sudan’s Brutal Civil War Hits ‘Horrific Milestone’, Speakers Tell Security Council, Citing Rising Sexual Violence, Mass Atrocities’, *Veiligheidsraad SC/16300*, 19 februari 2026.

22 ‘Entering Fourth Year, Sudan’s Brutal Civil War Hits ‘Horrific Milestone’, Speakers Tell Security Council, Citing Rising Sexual Violence, Mass Atrocities’, *Veiligheidsraad SC/16300*, 19 februari 2026.

23 ‘Full text of US President Donald Trump declaring war on Iran, *The National*, 28 februari 2026.

24 ‘UN Security Council meeting in emergency session over Iran’, *Veiligheidsraad* 28 februari 2026.

25 ‘Iran: UN Fact-Finding Mission calls for immediate restoration of internet access and adherence to international human rights law’ *OHCHR* 10 januari 2026.

26 ‘Iran: UN Fact-Finding Mission calls for immediate restoration of internet access and adherence to international human rights law’ *OHCHR* 10 januari 2026.

27 ‘What happened at the protests in Iran?’ *Amnesty International* 26 januari 2026.

mensenrechtensituatie in Iran, met specifieke aandacht voor vrouwen en kinderen.²⁸ Hieruit volgde Resolutie S-35/1, die een onafhankelijke onderzoekscommissie creëerde om de vermeende mensenrechtenschendingen na te gaan, feiten te achterhalen en bewijs te verzamelen.²⁹ Zo bevestigde de onderzoekscommissie tijdens de 53^e reguliere sessie van de Raad dat Iran ernstige en voortdurende mensenrechtenschendingen pleegde, waaronder repressie van protesten, intimidatie en oneerlijke rechtszaken, vooral tegen vrouwen en meisjes.³⁰ De missie riep Iran op tot volledige samenwerking, stopzetting van executies en aansprakelijkheid voor schendingen, zodat het Iraanse volk toegang krijgt tot waarheid, gerechtigheid en herstel.³¹

Deze 39^e speciale sessie werd aangevraagd in een brief aan de President van de Raad door de vertegenwoordigers van verschillende lidstaten en observerende staten van de Raad.³² Als aanduiding gaven de vertegenwoordigers aan dat een speciale sessie nodig was vanwege de urgente situatie in Iran, en de 'geloofwaardige berichten over alarmerend geweld, hardhandig optreden tegen demonstranten en schendingen van het internationaal recht inzake de mensenrechten in het hele land'.³³ Tijdens deze speciale sessie werd Resolutie S-39/1 aangenomen door de Raad, met 25 stemmen vóór, 7 tegen, en 14 onthoudingen.³⁴ In dezelfde woorden als de voorgaande resolutie betreffende Iran, betreurt de Raad opnieuw het hardhandig optreden tegen vreedzame protesten tegen het regime, wat leidde tot honderden doden, waaronder kinderen.³⁵ Ook riep het de Iraanse regering sterk op om internettoegang te herstellen, waarbij de Raad onderstreepte dat een vrije, open en betrouwbare internetverbinding bijdraagt aan de vrijheid van meningsuiting en vergadering.³⁶ Ten slotte werd het mandaat van de Speciaal Rapporteur voor de mensenrechtensituatie in Iran verlengd,³⁷ en riep de Raad de onafhankelijke onderzoekscommissie uit Resolutie S-35/1 op om haar taken te vervolgen met een nieuwe focus op de

28 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 24 November 2022 S-35/1. Deteriorating situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially with respect to women and children' *HRC 35th special session*, A/HRC/RES/S-35/1, 24 november 2022.

29 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 24 November 2022 S-35/1. Deteriorating situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially with respect to women and children' *HRC 35th special session*, A/HRC/RES/S-35/1, 24 november 2022, uitvoerende par. 7-8.

30 'Statement by FFM Chair Sara Hossain to the 53rd session of Human Rights Council', *OHCHR* 5 juli 2023.

31 'Statement by FFM Chair Sara Hossain to the 53rd session of Human Rights Council', *OHCHR* 5 juli 2023.

32 'Letter dated 19 January 2026 from the representatives of Germany, Iceland, North Macedonia, the Republic of Moldova and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the United Nations Office and other international organizations in Geneva addressed to the President of the Human Rights Council', *HRC 39th special session*, A/HRC/S-39/1, 23 januari 2026.

33 'Report of the Human Rights Council on its thirty-fifth special session', *HRC 35th special session*, A/HRC/S-35/2, 24 november 2022.

34 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 January 2026 S-39/1. The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially in the context of the repression of nationwide protests starting on 28 December 2025', *HRC 39th special session*, A/HRC/RES/S-39/1, 23 januari 2026.

35 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 January 2026 S-39/1. The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially in the context of the repression of nationwide protests starting on 28 December 2025', *HRC 39th special session*, A/HRC/RES/S-39/1, 23 januari 2026, uitvoerende par. 1.

36 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 January 2026 S-39/1. The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially in the context of the repression of nationwide protests starting on 28 December 2025', *HRC 39th special session*, A/HRC/RES/S-39/1, 23 januari 2026, uitvoerende par. 3.

37 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 January 2026 S-39/1. The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially in the context of the repression of nationwide protests starting on 28 December 2025', *HRC 39th special session*, A/HRC/RES/S-39/1, 23 januari 2026, uitvoerende par. 10.

recente vermeende schendingen.³⁸ Het zal afwachten zijn hoe de situatie in Iran zich ontwikkelt na de oorlogsverklaring van de VS en Israël, en of dit de mensenrechtensituatie in het land zal doen veranderen. Ongeacht de uitkomst vormt het conflict op de korte termijn een direct risico op mensenrechtenschendingen. Volgens rapporten vuurden Israël en de VS raketten af op een basisschool voor meisjes, waarbij minimaal 148 doden en bijna 100 gewonden zijn gevallen,³⁹ en voerde Iran zelf aanvallen uit op doelwitten in Israël, verschillende Golfstaten en andere omliggende landen.⁴⁰ Inmiddels zijn meerdere hoge ambtenaren van het regime en het leger omgekomen bij raketaanvallen, waaronder zelfs de hoogste leider, ayatollah Ali Khamenei.⁴¹

61e reguliere sessie

De 61e reguliere sessie van de Raad vond plaats van 23 februari tot 31 maart 2026. Tijdens de opening van de sessie werd stilgestaan bij het inmiddels 20-jarige bestaan van het orgaan, en de doorlopende toewijding aan het internationaal recht gedurende globale instabiliteit, oorlogen en oploeiende conflicten.⁴² Al 20 jaar komt de Raad samen in het Palais des Nations in Genève met dezelfde missie: 'om menselijke waardigheid te beschermen in een wereld die sneller verandert dan haar instituties'.⁴³ Inmiddels zien we volgens de VN-Mensenrechtencommissaris Volker Türk een zorgwekkende trend: 'overheersing en suprematie maken een terugkeer' en een felle strijd om macht, controle en hulpbronnen speelt zich af met een snelheid en intensiteit die de afgelopen 80 jaar niet is gezien.⁴⁴ Türk benadrukte dat achter de retoriek van bepaalde leiders het geloof schuilt dat zij zich boven de wet en het VN-Handvest begeven, en dat een kleine groep techmagnaten een disproportioneel deel van de globale informatiestromen beheerst, wat het publiek debat, economische markten en zelfs volledige overheidssystemen negatief beïnvloedt.⁴⁵ Tegelijkertijd zien we over de hele wereld dat mensen niet passief toekijken, maar zich organiseren en hun eigen macht van onderop mobiliseren. Vrouwen en jongeren leiden wereldwijd bewegingen om hun recht op basale levensomstandigheden, eerlijke beloningen, lichamelijke autonomie, zelfbeschikking en veel andere rechten op te eisen.⁴⁶ Om de energie en toewijding van deze bewegingen te combineren en om te zetten in concrete actie, zal in de komende weken een Global Alliance for Human Rights opgezet. De volgende kroniek zal de uitkomsten van deze sessie verder bespreken.

38 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 January 2026 S-39/1. The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, especially in the context of the repression of nationwide protests starting on 28 December 2025', *HRC 39th special session*, A/HRC/RES/S-39/1, 23 januari 2026, uitvoerende par. 9.

39 'Deadly bombing of Iran primary school 'a grave violation of humanitarian law': UNESCO', *UN News* 1 maart 2026.

40 'After Iran's salvo hit their skylines, will Gulf states enter the war?', *UN News* 28 februari 2026.

41 'Iran confirms Supreme Leader Ali Khamenei dead after US-Israeli attacks', *Aljazeera* 28 februari 2026.

42 Moment of Silence for Victims of Human Rights Violations Around the World', *OHCHR* 23 februari 2026.

43 Moment of Silence for Victims of Human Rights Violations Around the World', *OHCHR* 23 februari 2026.

44 Moment of Silence for Victims of Human Rights Violations Around the World', *OHCHR* 23 februari 2026.

45 '1st, 2nd, 3rd Meetings – 61st Session of Human Rights Council', *UN Web TV* 23 februari 2026.

46 '1st, 2nd, 3rd Meetings – 61st Session of Human Rights Council', *UN Web TV* 23 februari 2026.

Het VN-Comité voor de Uitbanning van Discriminatie van Vrouwen⁴⁷

Het Comité voor de uitbanning van discriminatie bij vrouwen (ook wel bekend als ‘CEDAW-comité’, hierna: Comité) kwam samen tussen 2 en 20 februari 2026 voor de 92e sessie. Tijdens deze sessie besprak het de rapportages van verschillende landen, waaronder de zevende periodieke rapportage over Nederland.⁴⁸ De mondelinge overhoring van Nederland vond op 6 februari plaats. Op 27 februari publiceerde het Comité de conclusies en aanbevelingen (‘concluding observations’) ten aanzien van de Nederlandse rapportage.

Allereerst verwelkomde het Comité de bereikte vooruitgang in het ondernemen van juridische hervormingen sinds de laatste Nederlandse rapportage in 2016. Hierbij verwees het bijvoorbeeld naar het aannemen en inmiddels in werking treden van verschillende wetten gerelateerd aan het welzijn en de ontwikkeling van vrouwen en meisjes.⁴⁹ Het Comité uitte wel haar bezorgdheid over een aantal zaken, waaronder de nationale mechanismen voor de bevordering van vrouwen; gender stereotyperingen en schadelijke praktijken; gender gerelateerd geweld tegen vrouwen en meisjes; handel in vrouwen en meisjes en uitbuiting van prostitutie; en vrouwen die te maken hebben met verschillende vormen van discriminatie (intersectionele discriminatie). Ook was het Comité bezorgd over de beperkte deelname van vrouwen in de politiek. Hierbij verwees het bijvoorbeeld naar de structurele uitsluiting van vrouwen op de kieslijst van de SGP.⁵⁰ Daarnaast uitte het Comité zorgen over de grondwettelijke en wetgevende kaders en de definitie van discriminatie tegen vrouwen. Betreffende de wijziging in de Grondwet in 2023 merkte het Comité op dat de huidige juridische definitie van discriminatie tegen vrouwen intersectionele discriminatie en discriminatie door private personen niet adequaat dekt.⁵¹ Nederland moet bij de volgende rapportage op deze punten ingaan. Dat is doorgaans over vier jaar. Met betrekking tot het implementeren van de volgende specifieke aanbevelingen van het Comité moet Nederland al binnen twee jaar schriftelijk informatie aanleveren over:

- (1) het aannemen van een gender responsief wetgevingskader inzake huiselijk geweld waarin dit soort geweld, ook met inbegrip van economisch geweld, wordt erkend als een fenomeen

47 In vorige Kronieken beschreven als “Vrouwenrechtencomité”, hier gewijzigd om de verdragstekst nauwer te vertalen.

48 ‘Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands’, *OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7*, 23 februari 2026.

49 Het Comité verwijst naar o.a.: de Wet bescherming tegen discriminatie op de BES, *BWBR0051827*, Stb-2025-433, inwerkingtreding 1 januari 2026; de Wet afbreking zwangerschap, *BWBR0003396*, Stb-2025-174, inwerkingtreding 5 juli 2026; de Wet seksuele misdrijven, *BWBR0049509*, Stb-2024-61, inwerkingtreding 1 juli 2024; de Wet tegenaan huwelijksdwang, *BWBR0037085*, Stb-2015-373, inwerkingtreding 5 december 2015; de Wet van 10 februari 2023, houdende verandering in de Grondwet, strekkende tot toevoeging van handicap en seksuele gerichtheid als non-discriminatiegrond, *BWBR0001840*, Stb-2023-62, inwerkingtreding 22 februari 2023; en de Wijzigingswet Burgerlijk Wetboek Boek 2 (evenwichtiger maken verhouding aantal mannen [...] van grote naamloze en besloten vennootschappen), *BWBR0045731*, Stb-2021-537, inwerkingtreding 1 januari 2022.

50 ‘Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands’ *OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7*, 23 februari 2026, par. 30(b).

51 ‘Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands’ *OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7*, 23 februari 2026, par. 10.

dat sterk gender gerelateerd is.⁵² Momenteel is het wetgevingskader namelijk genderneutraal en valt economisch geweld hier niet onder;⁵³

- (2) het voorkomen van gedwongen prostitutie en sekswerk onder minderjarigen, het vereenvoudigen van de toegang tot exit programma's voor vrouwen en meisjes die sekswerk willen verlaten, het verlenen van adequate ondersteunende diensten en het hervormen van aangifte-procedures bij de politie zodat deze toegankelijk, vertrouwelijk en slachtoffergericht zijn;⁵⁴
- (3) het nemen van uitgebreide maatregelen om actief vaderschap en gedeelde ouderlijke verantwoordelijkheid te stimuleren, onder meer door middel van bewustmakingscampagnes en stimulansen voor werknemers, en versneld invoeren van betaalbare kinderopvang.⁵⁵ Het Comité merkt dat veel werkgevers vaders ontmoedigen om vaderschapsverlof op te nemen, en dat universele, vrijwel gratis kinderopvang uitgesteld is tot 2029;⁵⁶ en
- (4) het decriminaliseren van abortus op Aruba, Curaçao en Sint Maarten in alle gevallen. Op zijn minst moet Nederland abortus hier legaliseren in gevallen van verkrachting, incest, risico voor het leven van de zwangere vrouw en ernstige foetale afwijkingen.⁵⁷ Het Comité stelt vast dat dit momenteel immers nog niet legaal is op de eilanden.⁵⁸

Omgang met Epstein-documenten

Wat niet werd benoemd door dit Comité tijdens de sessie, maar wel werd opgemerkt door onafhankelijke VN experts in februari, is dat de recente gebrekkige openbaarmakingen van de 'Epstein documenten' de verantwoording ondermijnen voor ernstige misdaden tegen vrouwen en meisjes.⁵⁹ Deze documenten, die sinds eind 2025 gedeeltelijk openbaar werden gemaakt door het Amerikaanse ministerie van justitie (*Department of Justice*), bevatten volgens deze experts bewijs voor 'seksuele slavernij, reproductief geweld, gedwongen verdwijningen, foltering, onmenselijke en vernederende behandeling, en vrouwenmoord'.⁶⁰ Zo schreven de experts:

'Deze misdaden werden gepleegd tegen een achtergrond van suprematistische overtuigingen, racisme, corruptie, extreme vrouwenhaat en de vermarkting en ontmenselijking van vrouwen en meisjes uit verschillende delen van de wereld. [...] De omvang, aard, systematische karakter en transnationale

52 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 27(c).

53 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 26(c).

54 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 29 (g).

55 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 37(b).

56 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 36 (b).

57 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 39(d).

58 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Concluding observations on the seventh periodic report of the Kingdom of the Netherlands' OHCHR, CEDAW/C/NLD/CO/7, 23 februari 2026, par. 38(d).

59 'Flawed 'Epstein Files' disclosures undermine accountability for grave crimes against women and girls: UN experts', OHCHR 16 februari 2026.

60 'Flawed 'Epstein Files' disclosures undermine accountability for grave crimes against women and girls: UN experts', OHCHR 16 februari 2026.

reikwijdte van deze gruweldaden tegen vrouwen en meisjes zijn zo ernstig dat een aantal ervan redelijkerwijs kan voldoen aan de wettelijke drempel voor *misdaden tegen de menselijkheid*.⁶¹

Volgens de experts zijn er ernstige fouten gemaakt in de omgang met de documenten. Zo zijn er bestanden gepubliceerd met vertrouwelijke informatie van slachtoffers, terwijl er uiteindelijk weinig verantwoording tot stand is gekomen. Ook lijkt de Amerikaanse regering onder Donald Trump, die zelf meerdere keren in (inmiddels niet langer publiektoegankelijke) documenten naar voren komt als mogelijk dader van zedendelicten,⁶² terughoudend te zijn in het delen van informatie, of om verder onderzoek te verrichten. Het is maar de vraag of deze conclusies van VN-experten meer overheden zullen aansporen om hun eigen inwoners te berechten gebaseerd op deze documenten, zoals wel gebeurt in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Noorwegen en Slowakije.⁶³

VN-Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten (CESCR)

Het CESCR hield in februari zijn 79e zitting en keurde slotopmerkingen goed over de rapporten van Australië, Georgië, Kenia en Uruguay in het kader van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.⁶⁴ Daarnaast heeft de voorzitter van het Comité, nu het Verdrag dit jaar zijn 60e verjaardag viert, benadrukt dat de sociaal economische ongelijkheid blijft toenemen, de rijkdom steeds meer geconcentreerd raakt en publieke middelen worden weggehaald bij socialezekerheidsstelsels.⁶⁵

Voor het Comité stond de verdeling van welvaart en arbeidswetgeving centraal. Ten aanzien van Australië merkte de commissie op dat het niveau van de sociale zekerheidsuitkeringen nog steeds onvoldoende is om een adequate levensstandaard te garanderen en dat een aanzienlijk deel van de begunstigten nog steeds onder de armoedegrens leeft.⁶⁶ Ten aanzien van Kenia bestond er bezorgdheid over de wettelijke arbeidsrechten, waar buitensporige werktijden, ontoereikende en onregelmatige salarissen en vertraagde betalingen ervoor hebben gezorgd dat veel werkenden onvoldoende bescherming genieten.⁶⁷ Dit geldt ook voor recente nieuwe financiële wetten die kunnen bijdragen aan stijgende kosten van levensonderhoud en onevenredig grote gevolgen hebben voor mensen die in havens wonen. Ten slotte benadrukte het comité

61 'Flawed 'Epstein Files' disclosures undermine accountability for grave crimes against women and girls: UN experts', *OHCHR* 16 februari 2026.

62 'How Trump Appears in the Epstein Files' *The New York Times*, 1 februari 2026.

63 'Epstein files fallout: Muted US response vs political reckoning in Europe', *Aljazeera* 24 februari 2026.

64 'Committee on Economic, Social and Cultural Rights Concludes Seventy-Ninth Session after Adopting Concluding Observations on Reports of Australia, Georgia, Kenya, and Uruguay', *CESCR* 25 februari 2026.

65 'Committee on Economic, Social and Cultural Rights Holds Annual Meeting with States', *CESCR* 18 februari 2026.

66 'Experts of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights Commend Australia for 2025 Corruption Perception Index Rating, Raise Questions on "Robotdebt" Scandal and First Nations Languages', *CESCR* 17 februari 2026.

67 'Experts of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights Commend Kenya on Developing its Social Protection System, Ask about Regressive Response to Social Protests and High Level of Country Debt', *CESCR* 10 februari 2026.

ten aanzien van Uruguay dat het bezorgd blijft over het voortbestaan van een aanzienlijke loonkloof tussen mannen en vrouwen en de onevenredig hoge armoede onder vrouwen.⁶⁸

VN-tegen Foltering (CAT) en het Subcomité Preventie van Foltering (SPT)

Hoewel het CAT in deze periode niet in zitting was, heeft het in januari in een zaak tegen Australië wel schending van het verdrag vastgesteld. Het Comité oordeelde dat Australië een Iraanse asielzoeker niet had beschermd tegen foltering en mishandeling. Dit gebeurde tijdens zijn jarenlange detentie, eerst in offshore-verwerkingscentra in Papoea-Nieuw-Guinea en later op het Australische vasteland.⁶⁹ De betrokkene kwam in 2013 naar Australië uit angst voor vervolging in Iran. Het comité stelde vast dat, nadat zijn beschermingsaanvraag in Australië was beoordeeld, de autoriteiten hem hadden overgebracht naar het zogeheten regionale verwerkingscentrum op Manus Island in Papoea-Nieuw-Guinea als onderdeel van de Australische migratiecontrolemaatregelen. Volgens de klager werd hij ongeveer drie jaar lang onder zware omstandigheden op Manus Island vastgehouden en blootgesteld aan ernstig geweld, waaronder het doorsnijden van zijn keel door een bewaker.⁷⁰ In 2019 werd hij voor medische behandeling overgebracht naar Australië, waar hij nog drie jaar in detentie bleef en uiteindelijk in 2022 werd vrijgelaten met een overbruggingsvisum. Australië heeft met een beroep op het internationaal recht tegen foltering bestreden dat het effectieve controle uitoefende over detentiecentra, en dus ook niet over de persoon in Papoea-Nieuw-Guinea, aangezien de verantwoordelijkheid voor de dagelijkse gang van zaken bij het gastland lag.⁷¹ Het Comité benadrukte dat de acties van Australië duidelijk blijf gaven van effectieve controle en voldeden aan de test voor effectieve controle volgens het internationaal recht. Dit is deels te danken aan het feit dat de financiering, het beheer en de uitbesteding van diensten door Australië in het regionale verwerkingscentrum op Manus Island, in combinatie met het beleidsbesluit om asielzoekers daarheen over te brengen, voldoende waren om de jurisdictie onder het Verdrag vast te stellen. Het Comité vindt als laatste dat Australië niet genoeg maatregelen had genomen om foltering en mishandeling te voorkomen tijdens de detentie. Verder had Australië niet aangetoond dat de detentie redelijk, noodzakelijk of evenredig was, met name gezien de jarenlange detentie in een buitenlands detentiecentrum.⁷² Het Comité onderstreepte dat de staten die partij zijn bij het Verdrag gebonden blijven aan het Verdrag wanneer zij effectieve controle uitoefenen over personen, ook wanneer dat is via

68 'UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights publishes findings on Australia, Georgia, Kenya and Uruguay, CESCR 27 februari 2026.

69 'Australia: Offshore and prolonged detention exposed Iranian asylum seeker to torture, UN committee finds', CAT 14 januari 2026.

70 'Australia: Offshore and prolonged detention exposed Iranian asylum seeker to torture, UN committee finds', CAT 14 januari 2026; 'Decision adopted by the Committee under article 22 of the Convention, concerning communication No. 1079/2021', CAT CAT/C/83/D/1079/2021, 23 januari 2026.

71 'Australia: Offshore and prolonged detention exposed Iranian asylum seeker to torture, UN committee finds', CAT 14 januari 2026; 'Decision adopted by the Committee under article 22 of the Convention, concerning communication No. 1079/2021', CAT CAT/C/83/D/1079/2021, 23 januari 2026.

72 'Australia: Offshore and prolonged detention exposed Iranian asylum seeker to torture, UN committee finds', CAT 14 januari 2026; 'Decision adopted by the Committee under article 22 of the Convention, concerning communication No. 1079/2021', CAT CAT/C/83/D/1079/2021, 23 januari 2026.

regelingen die buiten hun grenzen zijn getroffen.⁷³ Dit is ook relevant in de huidige Nederlandse omstandigheden en discussies in de Europese Commissie over mogelijke migratie terugkeerhubs.

In een afzonderlijke verklaring drong het Comité er bij de lidstaten op aan om maatregelen te nemen om de bescherming van vrouwen en meisjes in strafrechtstelsels te versterken, in de aanloop naar de 70e zitting van de Commissie voor de Status van Vrouwen (CSW70) (de grootste jaarlijkse bijeenkomst van de VN over gendergelijkheid en vrouwenrechten) – die in de volgende Kroniek aan bod zal komen.⁷⁴ Hoewel de VN-regels van Bangkok en de regels van Havana een kader bieden voor de opsluiting van vrouwen en meisjes, blijft de uitvoering zeer inconsistent. Vrouwen blijven in detentie geconfronteerd met een verhoogd risico op geweld, waaronder seksueel en gender gerelateerd geweld, ontoereikende gezondheidszorg, overbevolking en andere omstandigheden die kunnen neerkomen op mishandeling of foltering.⁷⁵

73 'Australia: Offshore and prolonged detention exposed Iranian asylum seeker to torture, UN committee finds', CAT 14 januari 2026.

74 'UN experts urge urgent action to protect women in prisons and curb over-criminalisation ahead of CSW70, CAT 18 februari 2026.

75 'UN experts urge urgent action to protect women in prisons and curb over-criminalisation ahead of CSW70, CAT 18 februari 2026.